

ULKOASIAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 4/2008 vp

Hallituksen esitys Pohjoismaiden välillä yhteispohjoismaisten laitosten ja niiden henkilökunnan oikeudellista asemaa koskevan sopimuksen muuttamisesta tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 29 päivänä huhtikuuta 2008 lähettänyt ulkoasiainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen Pohjoismaiden välillä yhteispohjoismaisten laitosten ja niiden henkilökunnan oikeudellista asemaa koskevan sopimuksen muuttamisesta tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sen lainsäädännön

alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (HE 43/2008 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa on ollut kuultavana

- yksikön päällikkö Päivi Kaukoranta, ulkoasiainministeriö.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Pohjoismaiden välillä yhteispohjoismaisten laitosten ja niiden henkilökunnan oikeudellista asemaa koskevan sopimuksen muuttamisesta vuonna 2002 tehdyn sopimuksen sekä lain muutossopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

Muutossopimuksen tarkoituksena on, että sopimuksesta poistettaisiin vaatimus pohjoismaisesta kansalaisuudesta otettaessa henkilöitä pohjoismaisen laitoksen palvelukseen. Kuitenkin sopimukseen sisältyisi määräys laitosten johta-

vien toimien jakautumisesta eri Pohjoismaiden välillä silloin, kun toimiin otetaan Pohjoismaiden kansalaisia.

Esitykseen sisältyy lakiehdotus muutossopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Muutossopimus tulee voimaan kolmenkymmenen päivän kuluttua siitä, kun sopimuspuolet ovat ilmoittaneet sopimuksen hyväksymisestä. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti, kun muutossopimus tulee voimaan.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Yhteisopohjoismaisten laitosten ja niiden henkilökunnan oikeudellisesta asemasta 9 päivänä joulukuuta 1988 tehdyn pohjoismaisen sopimuksen tarkoituksena on yhdenmukaistaa ja selkeyttää eri yhteisopohjoismaisten laitosten ja niiden henkilökunnan oikeudellista asemaa ja henkilökunnan työehtoja myös suhteessa oman ja palvelusmaan lainsäädäntöön. Voimassa olevan sopimuksen 2 artiklan mukaan pohjoismaisen laitoksen palvelukseen otetaan pääsääntöisesti jonkin Pohjoismaan kansalaisia. Pohjoismaisen ministerineuvoston suostumuksella voidaan palvelukseen ottaa myös muiden maiden kansalaisia.

Euroopan yhteisön oikeudessa on voimassa periaate, jonka mukaan kaikki kansalaisuuteen perustuva syrjintä on kielletty. Työvoiman vapaa liikkuvuus on yhteisöoikeudessa turvattu Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 39 artiklassa, jonka mukaan kaikki kansalaisuuteen perustuva jäsenvaltioiden työntekijöiden syrjintä työ sopimusten tekemisessä sekä palkkauksessa ja muissa työehdoissa poistetaan.

Euroopan unionin jäsenvaltioilla on toimivalta sopia ja säätää viroista itsenäisesti, mutta ne eivät voi soveltaa yhteisöoikeuden vastaista syrjivää lainsäädäntöä. Voimassa olevan pohjoismaisen sopimuksen 2 artiklan määräysten on katsottu olevan ristiriidassa EY-lainsäädännön kanssa, koska määräykset asettavat tiettyjä esteitä työvoiman vapaan liikkuvuuden toteutumiselle. Niin ikään perustuslain 6 § 2:n momentin mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Perustuslain säännökseen sisältyy myös se periaate, että kansalaisuusvaatimuksia asetetaan vain rajoitetusti ja perustelusta syystä. Yleensä kansalaisuusvaatimus koskee Pohjoismaiden lainsäädännössä vain val-

tionhallinnon ylimpiä virkoja sekä eräitä maan ulko- ja turvallisuuspolitiikan ja yleisen järjestyksen kannalta tärkeitä virkaryhmiä.

Ulkoasiainvaliokunnan saaman selvityksen mukaan muutossopimuksen tarkoituksena on, että sopimuksesta poistettaisiin vaatimus pohjoismaisesta kansalaisuudesta otettaessa henkilöitä pohjoismaisen laitoksen palvelukseen. Muutossopimuksen 2 artiklaan sisältyisi määräys, jonka mukaan kunkin laitoksen johtavat toimet pyritään jakamaan kohtuullisesti eri Pohjoismaiden kansalaisten välillä.

Ulkoasiainvaliokunnan mielestä sopimusmuutos on perusteltu, koska se poistaa ristiriidan sopimuksen ja perustuslain sekä EY-lainsäädännön väliltä. Voimassa olevan sopimuksen mukaan muiden kuin pohjoismaiden kansalaisten ottaminen yhteisopohjoismaisten laitosten palvelukseen on ollut mahdollista Pohjoismaiden ministerineuvoston suostumuksella. Valiokunnan mielestä sopimusmuutos yksinkertaistaa yhteisopohjoismaisten laitosten hallintoa ja on tältäkin osin perusteltu. Muutossopimuksen 2 artiklan osoittama pyrkimys säilyttää kohtuullinen tasapaino Pohjoismaiden kesken yhteisopohjoismaisten laitosten johtavia toimia täytettävässä on valiokunnan mielestä oikea tavoite.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esityksen hyväksymistä muuttamattomana.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella ulkoasiainvaliokunta ehdottaa,

että eduskunta hyväksyy hallituksen esityksessä tarkoitetun sopimuksen ja

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

Helsingissä 22 päivänä toukokuuta 2008

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Pertti Salolainen /kok	Kimmo Kiljunen /sd
vpj.	Markku Laukkanen /kesk	Annika Lapintie /vas
	Pekka Haavisto /vihr	Aila Paloniemi /kesk
	Antti Kaikkonen /kesk	Pekka Ravi /kok
	Antti Kalliomäki /sd	Ben Zyskowitz /kok
	Ilkka Kanerva /kok	vjäs. Juha Korkeaoja /kesk.
	Tanja Karpela /kesk	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Olli-Pekka Jalonen.